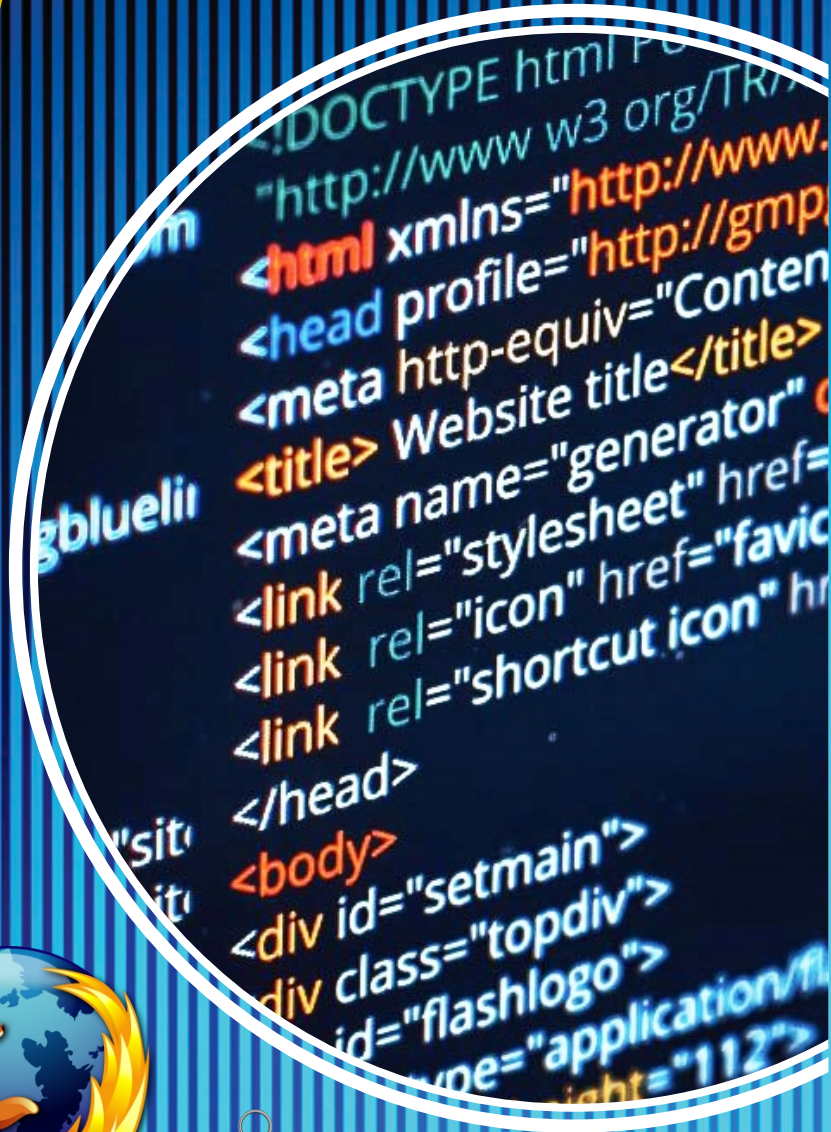

ويب ڊولپمينٽ

- ◆ ويب ڊولپمينٽ سان منسلڪ اصطلاحن جون يادگيريون
- ◆ مختلف اصطلاح بيان ڪرڻ
- ◆ مختلف قسم جي ويب سائيتس جي سڃاڻپ

شاگردن جي سکيا
جي حاصلات

6.1 ويب ڊولپمينٽ جا بنيادي اصطلاح Basic Terms of Web Development

ويب سائيتس آن لائن ايپليڪيشن جي اوسر (نموني) کي ويب ڊولپمينٽ چئجي ٿو. اها مختلف ٻولين ۾ ڪوڊنگ ۽ مختلف ويب ڊولپمينٽ جي ٽولس کي استعمال ڪندي ڪئي ويندي آهي. هڪ مڪمل ايپليڪيشن يوزر انٽرفيس ۽ بيڪ اينڊ سرور Back and Server units ۽ ڊيٽا بيس تي مشتمل هوندي آهي.

6.1.1 اصطلاحن جي وصف

(i) ورلڊ وائيڊ ويب (www) Word Wide Web

ورلڊ وائيڊ ويب کي عام طور تي ويب چئجي ٿو. ويب نيٽورڪ ذريعي ڳنڍيل ڪمپيوٽرن جو مجموعو آهي جيڪو عام رسائي واري معلومات فراهم ڪندو آهي.

(ii) ويب صفحو web page

ويب پيج HTML ۾ لکيل ڊاڪيومينٽ (Document) هوندو آهي جيڪو ويب براؤزر کي استعمال ڪندي پيج جوڳو هوندو آهي.

(iii) ويب سائيت website

ويب سائيت ويب جي صفحن جو مجموعو آهي جنهن ۾ ٽيڪس (Text)، تصويرون (Images) ۽ مخصوص معلومات سان منسلڪ ملٽي ميڊيا موجود هوندا آهن. URL ذريعي ويب سائيت تائين رسائي حاصل ڪري سگهجي ٿي.

استادن کي واڌو معلومات ڏيڻ لاءِ همٿائجي ٿو مثال: ويب لاسٽنگ مان ڪيئن فائڊو وڃي ويب سروس ڪيئن ڪم ڪري ٿي تصـور سمجھائڻ لاءِ وڊيوز استعمال ڪري سگهجن ٿا. Google Safari ۽ Chrome, Mozilla Firefox عام ويب براؤزر آهن.

استادن لاءِ
هدايت

(iv) ويب براؤوزر Web Browser

ويب براؤوزر ويبسائيت تائين رسائي حاصل ڪرڻ لاءِ سافت ويئر ايپليڪيشن آهي.

(v) يونيفارم ريسوس لوڪيٽر (URL) Uniform Resource Locator

اهو (URL) انٽرنيٽ تي ذريعي جو پتو هوندو آهي جيئن (<http://www.google.com>) ان ۾ به جزا شامل آهن.

◆ پروٽوڪول (Protocol) جيڪو ذريعي تائين رسائي حاصل ڪرڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي (<http://>).

◆ سرور جي لوڪيشن (www.google.com) The Location Of Server

(vi) سرچ انجن Search Engine

ڳولا انجن ويبسائيت سان لاڳاپيل ٽول آهي جيڪو استعمال ڪندڙ کي معلومات ڳولڻ جي قابل بڻائيندو آهي. Google, Yahoo ۽ Bing مشهور سرچ انجن آهن.

(vii) هوم پيج Home page

هوم پيج جنهن کي (Landing Page) به سڏجي ٿو هڪ ويب پيج آهي جيڪو ويب سائيت جي نقطهءَ آغاز (شروعاتي نقطي) جي طور ڪم ڪندو آهي.

(viii) ويب هوسٽنگ (web hosting)

ويب هوسٽنگ هڪ اهڙي سروس آهي جيڪا ويب ڊولپر کي ويب سائيت کي عوام لاءِ پهچ جوڳي بنائڻ جي قابل ڪندي آهي.

(iv) ويب سرور (Web Server)

ويب سرور هڪ ڪمپيوٽر آهي جيڪو ويب سائيت ۽ ٽيڪسٽ ۽ ميڊيا سميت سموري مواد کي صارف جي خدمت لاءِ پيش ڪندو آهي.

6.1.2 ويب سائيت جا قسم (Types of website)

پورٽل (Portal): پورٽل هڪ ويب سائيت آهي جيڪا سمورن صارفن کي معلومات جي Single Access

Point مهيا ڪندي آهي.

نيوز (News): نيوز ويب سائيت جديد دور ۾ اخبار جو نعره بدل آهي. ان قسم جي ويب سائيت تي تازن معاملن، Current Affairs، راندين، سياست، موسميات، صحت، ٽيڪنالاجي ۽ تفريح وغيره سان لاڳاپيل معلومات هوندي آهي.

معلوماتي (Information): معلوماتي ويب سائيتون ڪنهن به شعبي مختلف تفصيلي معلومات فراهم ڪنديون آهن. سائنس، آرٽ، راندين، آنلائن سکيا، سرچ وغيره لاءِ شاندار ويب سائيتون (موجود) آهن.

ذاتي (Personal): ڪو به ماڻهو پنهنجي سوانح عمري يا پنهنجون حاصلات مخصوص ٺهيل ويب سائيت ۾ رکي سگهي ٿو.

ڪاروباري (Business): پنهنجي جنسن ۽ خدمتن جي مشهوري لاءِ ڪنهن به اداري وٽ ڪاروباري ويب سائيت موثر طريقو آهي اها (ويب سائيت) ان اداري جي ٽيم، پالسين، طريقيڪار بابت پڻ معلومات ڏيندي آهي جيئن اسٽاڪ ايڪسچينج جي ويب سائيت آهي.

بلاگ (Blog): بلاگ خاص قسم جي ويب سائيت آهي جيڪا آرٽيڪلن ۽ پوسٽن تي مشتمل هوندي آهي. اهي آرٽيڪل قسمن جي حساب سان مرتب هوندا آهن ڇپجڻ جي وقت حساب سان رکيل هوندا آهن WordPress مشهور بلاگ سائيت آهي.

تعليمي (Educational): تعليمي ويب سائيتون استادن ۽ شاگردن ٻنهي تائين تعليمي مواد پهچائڻ لاءِ ٺهيل هونديون آهن جيئن sabaq.pk.khanacademy.org وغيره.

فورم (Forum): فورم آنلائن جڳهه آهي جتي مختلف صارفين ڪنهن موضوع تي ويچاروندي سگهن ٿا. ان ۾ موضوعن کي ورهائي (Categorized) سگهجي ٿو ته جيئن صارف پنهنجي پسند جو موضوع ڳولي سگهن.

تفريحي (Entertainment): تفريحي ويب سائيت تي ويڊيو يا گيم جهڙو مواد هوندو آهي جيڪو فقط تفريحي مقصد لاءِ هوندو آهي. تفريح لاءِ يوٽيوب تمام گهڻو استعمال ٿئي ٿو.

سماجي (Social): سماجي ويب سائيت اهڙو پليٽفارم آهي جتي ڪيترائي ماڻهو هڪٻئي سان ملن ٿا ۽ ڳالهه ٻولهي ڪن ٿا. اهي پنهنجا پنهنجا ويچار ۽ ميڊيا بين سان وندي سگهن ٿا. فيس بڪ ۽ ٽوئٽر سماجي ويب سائيت جا مثال آهن.

استادن کي ڪجهه ويب سائيت ڏيکارڻ گهرجن ته جيئن شاگردن جي مختلف قسم جي ويب سائيتن سان ڄاڻ

سڃاڻ ٿئي.

- ◆ HTML جي باري ۾ سمجه حاصل ڪرڻ
- ◆ ويب پيج ٺاهڻ لاءِ مختلف اقدامات کڻڻ
- ◆ HTML Tags جي باري ۾ سمجه حاصل ڪرڻ
- ◆ HTML document جي بنيادي ڍانچي جي سڃاڻ ڪرڻ

شاگردن جي سکيا
جي حاصلات

6.2 HTML جو تعارف

HTML جو مطلب آهي هائپر ٽيڪسٽ مارڪ اپ لينگويج Hypertext Mark up Language

6.2.1 هائپر ٽيڪسٽ مارڪ اپ لينگويج Hypertext Markup Language

HTML ويب پيج ٺاهڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي جيڪو ويب برائوزر ذريعي خصوصاً انٽرنيٽ تي ڏيکاريو ويندو آهي. اها ڊاڪيومينٽ لاءِ مخصوص مارڪ اپ ٻولي آهي. اها هيڊنگ، پيراگراف، لنڪ، بلاڪ ڪوٽس ۽ ٻي ميڊيا (Headings, paragraphs, Links, Blok, Quotes and other Medias) جي ذريعي صارف لاءِ Structured مواد ٺاهڻ ۾ مدد ڪندي آهي. هي ويب صفحن تي فارميٽنگ، گرافڪ ۽ نيوگيشن جو تاثر حاصل ڪرڻ لاءِ سمپل ڪوڊ اسٽرڪچر (Simple Code Structures) جو فائڊو حاصل ڪندي آهي جنهن کي ٽيگ Tag ۽ attributes چئجي ٿو.

6.2.2 ايڇ ٽي ايم ايل ۾ ويب صفحو ٺاهڻ لاءِ اقدامات

Steps Involved in Creating Web Page in Html

HTML کي استعمال ڪندي هڪ سادو ويب صفحو ٺاهڻ نهايت آسان آهي. ان لاءِ ٽيڪسٽ ايڊيٽر ايڇ ٽي ايم ايل جي ايڪسٽينشن سان فائل ۽ هڪ ويب برائوزر جي ضرورت پوندي آهي.

پهريون قدم: ٽيڪسٽ ايڊيٽر Text Editor

پنهنجي پسند جي ٽيڪسٽ ايڊيٽر ۾ خالي فائل ٺاهڻ سان شروعات ڪيو. ويب صفحو ٺاهڻ لاءِ HTML Coding شروع ڪرڻ لاءِ نوٽ پيدا ٿي سگهي ٿي سادي ٽيڪسٽ ايڊيٽر کي استعمال ڪري سگهجي ٿو.

ٻيو قدم: ٽيڪسٽ ايڊيٽر ۾ HTML ڪوڊ لکو.

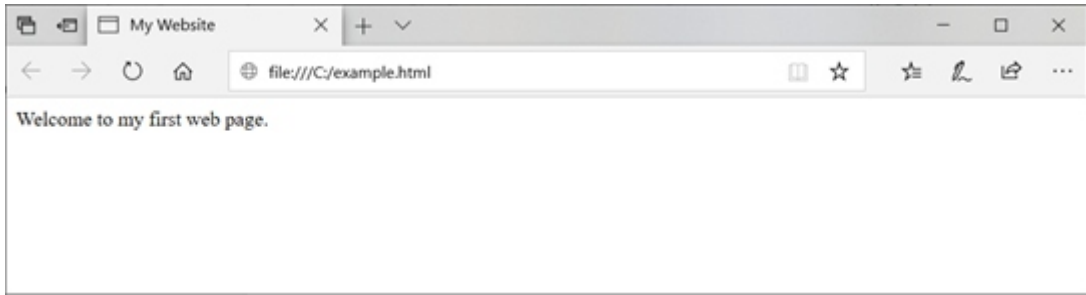
```
<html>
  <head>
    <title>My Website</title>
  </head>
  <body>
    Welcome to my first web page.
  </body>
</html>
```

ٽيون قدم: HTML پيج کي محفوظ ڪيو.

فائل مينيوي ۾ وڃو ۽ Save تي ڪلڪ ڪريو. ان ڳالهه کي يقيني بنايو ته محفوظ ٿيندڙ فائل کي (html/html) ايڪسٽينشن ڏنل آهي ائين ڪرڻ سان اهو خالي ٽيڪسٽ فائل بجاءِ ويب پيج طور محفوظ ٿيندو.

چوٿون قدم: View HTML page as browser

پنهنجي ڊي فالت ويب برائوزر ۾ محفوظ ٿيل فائل کوليو ويب برائوزر ويب پيج صحيح ڏسڻ لاءِ پاڻمرادو HTML ڪوڊ ترجمو ڪندو.

HTML Tags 6.2.3

HTML جا عنصر HTML پيج جي ڪرنگهي جي هڏي آهن. اهي عنصر اسان جي ڊاڪيومينٽ ٽيگ رکي بيان ڪيا ويا آهن اهي ٽيگس وچين ڏنگي ۾ رکيل آهن اهي (<>). ڪجهه ٽيگس ان ۾ صفتون (attributes) شامل ڪري وڌيڪ صحيح جي اجازت ڏين ٿا. هڪ HTML ٽيگ کي هيٺيون ڍانچو هوندو آهي.

Simple Tag: `<tag-name>content</tag-name>`

Tag with Attribute: `<tag-name attribute-name="attribute value">content</tag-name>`

متين ترڪيب ۾ ٽيگ کولڻ جي وصف جي قدرن ۾ ان ٽيگ جي نمائندگي ڪندڙ عنصرن ج وڪلنڊڙ ۽ بند ٿيندڙ ڍانچو ڏيکاريو ويو آهي. گهڻو ڪري ايچ تي ايم ايل کي هميشه هڪ اختتامِي ٽيگ جي ضرورت هوندي آهي جڏهن ته ڪجهه ايچ تي ايم ايل ٽيگز جيئن `
` خالي ٽيگ هوندو آهي جنهن کي بند ٿيندڙ ٽيگ جي ضرورت نه پوندي آهي.

- ◆ ويب پيڇ ۾ فوٽر ۽ ٽائٽل درج ڪرڻ لاءِ ٽائٽل ۽ فوٽر جو استعمال
- ◆ ويب پيڇ ۾ پيراگراف لکڻ
- ◆ نئين لکير کان ٽيڪسٽ شروع ڪرڻ لاءِ لائين بريڪ جو استعمال مختلف ٽيڪسٽ فارمنگ
- ◆ ٽيگس جو استعمال جيئن بولڊ، اٽالڪ، انڊر لائين وغيره
- ◆ اسپيس ۽ لائين بريڪ پنهي کي محفوظ ڪرڻ لاءِ
- ◆ پري ٽيگ لاڳو ڪرڻ
- ◆ رنگ ٽيڪسٽ جي حصي جي صفبندي ڪرڻ
- ◆ ويب پيڇ ۾ سب اسڪرپٽ سپر اسڪرپٽ لکڻ

شاگردن جي سکيا جي حاصلات

6.3 ڊيزائنگ ۽ فارميٽنگ

ڪجهه HTML ٽيگس مواد کي سڌو سنئون ويب پيڇ ۾ رکندا آهن، جڏهن ته بيان مواد جي ڊيزائن ۽ فارميٽ بهتر ڪري رکندا آهن. هيٺ ڪجهه عام ڏيک تبديل ڪندڙ ٽيگس جي وضاحت ڪجي ٿي.

وضاحت	ٽيگ
اهو HTML جو استعمال ٿيندڙ ورجن مخصوص ڪري ٿو ته جيئن ويب براؤزر HTML جي معيارن مطابق ويب پيڇ ڏيکاري	<code><!DOCTYPE html></code>
سمورا HTML ڊاڪيومينٽ <code><HTML></code> ٽيگ سان شروع ٿين ٿا ۽ <code><HTML></code> ٽيگ سان ختم ٿين ٿا	<code><html></code>
اهو ويب پيڇ واڌو معلومات لاءِ استعمال ٿئي ٿو ان ۾ ٽيگس جو مجموعو هوندو آهي جيئن <code><title></code> , <code><meta></code> , <code><style></code> , <code><script></code> وغيره	<code><head></code>
ويب پيڇ جو مکيه مواد <code><body></code> ۽ <code></body></code> جي وچ ۾ هوندو آهي	<code><body></code>

6.3.1 ٽائٽل ۽ فوٽر

وضاحت	ٽيگ
اهو ٽيگ ويب پيڇ جو عنوان بيان ڪندو آهي ٽائٽل تمام اهم هوندا آهن ڇاڪاڻ ته اهي براؤزر جي دري جي چوٽي تي هوندا آهن ۽ سرچ انجڻ جي نتيجن تي ظاهر ٿيندا آهن.	<code><title></code>
اهو ويب پيڇ جي فوٽو کي بيان ڪري ٿو جيئن “All rights reserved copy right 2020”	<code><footer></code>

6.3.2 پيراگراف ۽ لائن بريڪس

وضاحت	ٽيگ
اهو ويب پيج تي پيراگراف جو ٽيڪسٽ ظاهر ڪندو آهي اهو هميشه نئين لڪير کان شروع ٿيندو آهي ۽ ٽيڪسٽ جي اڳ ۽ پڇاڙي ۾ اسپيس ڏيندو آهي	<p>
اهو لائن بريڪ کي ظاهر ڪري ٿو ۽ ايندڙ مواد کي نئين لائن کان شروع ڪري ٿو <P> جي ابتڙ اهو ٽيڪسٽ جي اڳياڙي ۽ پڇاڙي ۾ اسپيس نه ٿو ڏئي	
اهو جتي افقي ليڪ ڪڍڻي هجي اتي افقي ليڪ ڪڍي ٿو اهو پيج جي حصن ۾ فرق ڏيکارڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي.	<hr>

6.3.3 هيڊنگ

وضاحت	ٽيگ
اهو HTML جي ستن درجن کي ظاهر ڪندو آهي (h1, h2, h3, h4, h5, h6) <h1> چٽي کان چٽي هيڊنگ هوندي آهي ۽ <h6> ڏنڌلي کان ڏنڌلي هيڊنگ هوندي آهي.	<h1> - <h6>

6.3.4 ٽيڪسٽ فارميٽنگ

وضاحت	ٽيگ
اهي ٽيگس کي ٿلهو bold ٿيڻو italicize ۽ انڊر لائن Underline لاءِ استعمال ٿيندا آهن	, <i>, <u>
اهو اڳ ۾ جڙيل ٽيڪسٽ ڏيکارڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي ويب برائوزر اهڙي ٽيڪسٽ کي اسپيس ۽ لائن بريڪس سان ڏيکاريندو آهي جيئن اهو html ڪوڊس ۾ ڄاڻايل هوندو آهي.	<pre>
هي فونٽ جو ڪلر ۽ سائيز ڏيکارڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي. هي ٽيگ ٽن خصوصيتن سان ٺاهي سگهجي ٿو سائيز، رنگ ۽ فيس هي ٽيگ ايچ ٽي ايم ايل 1, 4 درجن تائين قابل استعمال هوندو آهي.	
اهو ٽيڪسٽ کي ويب پيج جي افقي وچ تي رکڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي هي ٽيگ html جي 1, 4 ورجن تائين قابل استعمال هوندو آهي.	<center>

اهو سب اسڪرپت ٽيڪسٽ کي ڏيکاريندو آهي جيڪو baseline جي هيٺيان هوندو آهي ۽ سائيز ۾ ننڍو ٿيندو آهي	<sub>
هي اهڙو ٽيڪسٽ ڏيکاريندو آهي جيڪو عام ٽيڪسٽ واري لڪير جي ٿورو مٿان هوندو آهي. هن جي سائيز ننڍي هوندي آهي. مثال. $E=mc^2$.	<sup>

مثال :

```
<html>
  <head>
    <title>My Website</title>
  </head>
  <body>
    <h1>Evolution of Computer</h1>
    <p>The computers which we see today are modern shape of computers which has been evolved in centuries. The evolution of computers is generally divided in three eras.</p>
    <h2>Mechanical Era (Dark Age)</h2>
    <p>
      Men has been trying to invent machines that can solve athenatical problems. In mechanical era, human became successful to make simple machine that can help performing simple arithmetic operation, in other words computing. These machines were manually operated since the electricity was not invented.
    <br>
    <b>Some of the important machine of this era are: </b>
    <br>
    <i>Abacus, Napier's bones (1612 AD), Slide Rule (1622 AD), etc.</i>
    </p>
  </body>
</html>
```

آؤ ٽيٽ :

Evolution of Computer

The computers which we see today are modern shape of computers which has been evolved in centuries. The evolution of computers is generally divided in three era.

Mechanical Era (Dark Age)

Men has been trying to invent machines that can solve mathematical problems. In mechanical era, human became successful to make simple machine that can help performing simple arithmetic operation, in other words computing. These machines were manually operated since the electricity was not invented.

Some of the important machine of this era are:

Abacus, Napier's bones (1612 AD), Slide Rule (1622 AD), etc.

◆ ان آرڊر لسٽ، آرڊر لسٽ ڊيفينيشن لسٽ ۽ نيسٽڊ لسٽ ۾ فرق
 ◆ ان آرڊر لسٽ، آرڊر لسٽ ڊيفينيشن لسٽ ۽ نيسٽڊ لسٽ ۾ ٺاهيو

شاگردن جي سکيا
 جي حاصلات

6.4 لسٽ ٺاهڻ

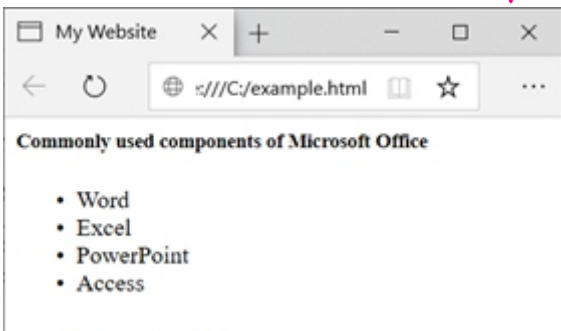
نقطه به نقطه معلومات ڏيکارڻ لاءِ لسٽون تمام ڪارائتيون هونديون آهن جيئن تودو لسٽ طعام لاءِ، مصالحن جي لسٽ ڪيٽيگريز جي لسٽ وغيره. HTML ٽن قسمن جي لسٽ جا عنصر مهيا ڪري ٿو جن جا نالا هن ريت آهن ان آرڊر لسٽس، آرڊر لسٽس ۽ ڊسڪرپشن لسٽس. ويب براؤزر ايچ ٽي ايم ايل تي پاڻمرادو انڊينٽس، اسپيس ۽ مارڪرس لڳائيندو آهي.

6.4.1 ان آرڊر لسٽ

ان آرڊر لسٽ هڪجهڙين شين جي لسٽ هوندي آهي جنهن ۾ ترتيب غير متعلقه هوندي آهي. ان کي `` ٽيگ سان ظاهر ڪبو آهي ۽ لسٽ جي هر ائٽم کي `` ٽيگ سان ظاهر ڪبو آهي. ويب براؤزر اهي لسٽون بلت پوائنٽس ۾ ڏيکاريندو آهي.

آوٽ پٽ :

مثال :

 <p>My Website x + - □ x</p> <p>← ↻ 🌐 :///C:/example.html ☆ ...</p> <p>Commonly used components of Microsoft Office</p> <ul style="list-style-type: none"> • Word • Excel • PowerPoint • Access 	<pre><h5>Commonly used components of Microsoft Office</h5> Word Excel PowerPoint Access </pre>
---	--

6.4.2 آرڊر لسٽ

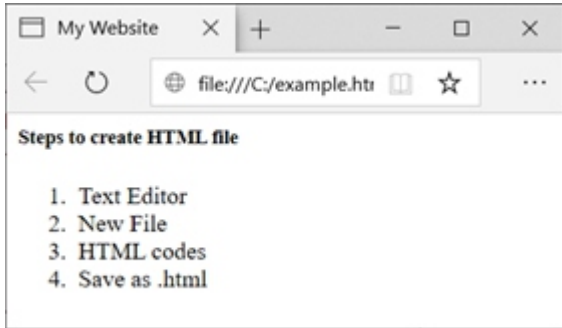
آرڊر لسٽ پڻ هڪجهڙين شين جي لسٽ ڏيکاريندي آهي ۽ انهن جاين تي استعمال ٿيندي آهي جتي ائٽم (شين) جي ترتيب ضروري هجي جيئن شاگردن جا نالا، انهن جي امتحاني ڪارڊ گڏ ڪري ڏيڻ جي حساب سان ان کي `` ٽيگ سان ظاهر ڪيو آهي. ويب براؤزر انهن لسٽن کي بلٽس پوائنٽن جي بجاءِ 1 کان شروع ٿيندڙ نمبرن سان ڏيکاريندو.

استادن لاءِ هدايت استادن کي گهرجي ته عام ٽيگس جو عملي ڪم ۽ خصوصيتن سان گڏ ڏيکاري

آرڊرڊ لسٽ کي ان جي خصوصيتن سان پڻ ظاهر ڪري سگهجي ٿو اسٽارٽ ۽ ريزورڊ لسٽ. آرڊرڊ لسٽ جي لسٽ ائٽمن کي ويٺو ايٽريبيوٽ سان پڻ ظاهر ڪري سگهجي ٿو. جيڪو ان ائٽم کي ڪنهن مخصوص جڳهه يا نمبر تي رکڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي.

مثال :

آوٽ پٽ :

 <p>My Website x + - □ x</p> <p>file:///C:/example.htm ☆ ...</p> <p>Steps to create HTML file</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Text Editor 2. New File 3. HTML codes 4. Save as .html 	<pre><h5>Steps to create HTML file </h5> Text Editor New File HTML codes Save as .html </pre>
---	---

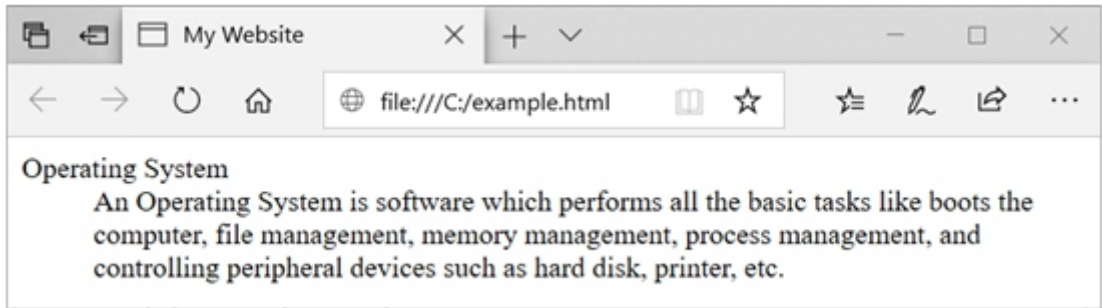
6.4.3 ڊسڪريپشن لسٽ

ڊسڪريپشن لسٽ مختلف اصلاح ۽ انهن جي وصف ٻڌائيندي آهي. لڪل ڪنهن لغت يا گلسري وانگي ان کي `<dt>` ٽيگ سان ظاهر ڪيو آهي ۽ لسٽ جو هر هڪ ائٽم بن عنصرن جو ٺهيل هوندو آهي: اصطلاح ۽ ان جي وصف (بيان)

اصطلاح کي `<dt>` ٽيگ سان ڏيکاربو آهي ۽ ان جي بيان کي `<dd>` سان ظاهر ڪيو ويندو آهي ڊسڪريپشن لسٽ ۾ هڪ اصطلاح کي هڪ يا ان کان وڌيڪ وصفون ٿي سگهن ٿيون اهڙي طرح ڊسڪريپشن لاءِ هڪ يا وڌيڪ اصطلاح ٿي سگهن ٿا.

```
<dl>
  <dt>Operating System</dt>
  <dd>An Operating System is software which performs all the basic
  tasks like boots the computer, file management, memory management,
  process management, and controlling peripheral devices such as hard
  disk, printer, etc.</dd>
</dl>
```

آوت پت :

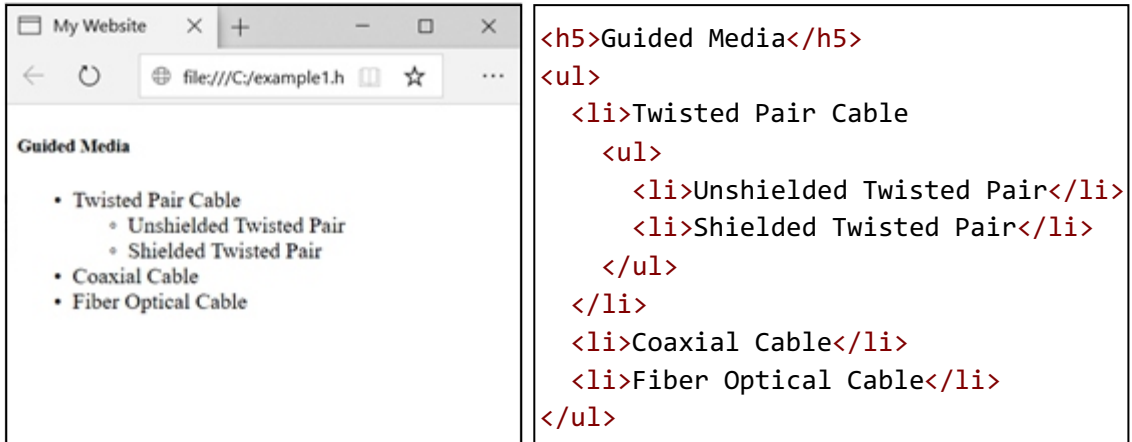

6.4.4 نیستیڈ لستس

HTML ایچ ٹی ایم ایل لست جي هڪٻئي ۾ پروئجڻ جي اهليت ان جي هڪ اهم خاصيت آهي. جنهن ڪري هڪ قسم جي لست ٻي قسم جي لست جي فهرست ۾ ائتم طور شامل ٿي سگهي ٿي. ان لاءِ نئين لست جي ٽئگ اڳئين لست جي `` ٽئگ جي اندر رکي ويندي آهي. ويب براؤزر خودڪار طريقي سان ان لاڳاپيل لست کي منسلڪ ڪن ٿا ۽ ان لاءِ مناسب نشاني پڻ وضع ڪن ٿا

آوت پت :

مثال :

استادن لاءِ هدايت | استادن کي گهرجي ته لست ايليمينٽس خصوصيتن جو استعمال سمجهائين.

- ◆ ويب پيچ تي تصوير لڳائڻ
- ◆ ويب پيچ ۾ تصوير اندر ٻارڊر لڳائڻ
- ◆ تصوير جي ڊيگهه ۽ ويڪر مخصوص ڪرڻ
- ◆ تصوير لاءِ متبادل ٽيڪسٽ لکڻ
- ◆ ويب پيچ تي پسمنظر ۽ رنگ لڳائڻ
- ◆ تصوير کي ويب پيچ جي پسمنظر طور استعمال ڪرڻ

شاگردن جي سکيا
جي حاصلات

6.5 تصوير ۽ پسمنظر Image and Background

تصوير ۽ پسمنظر ويبسائيت کي وزئوئل اپيل بخشين ٿا. ڪڏهن ڪڏهن غير دلچسپ ٽيڪسٽ کان وڌيڪ تصوير بهتر سمجهه پيش ڪري ٿي.

6.5.1 تصويرون Images

 ٽيگ استعمال ڪندي HTML ڊاڪيومينٽ ۾ تصويرون لڳائي سگهجن ٿيون. اهو اميج جو نقل نه ٺاهيندو آهي بلڪ اهو صرف اصلي تصوير جو حوالو ٺاهيندو آهي جيڪا ڪمپيوٽر جي اسٽوريز ۾ ڪٿي موجود هوندي آهي.

 ٽيگ خالي ٽيگ آهي جنهن جي معنيٰ ته ان کي اختتام ٿيڻ جي ضرورت آهي. اها پنجن ايتريبيوٽس تي مشتمل هوندي آهي، جنهن مان ٻه ضروري ۽ ٻيا ٽي اختياري هوندا آهن.

6.5.2 اميج ٽيگ جون خصوصيتون

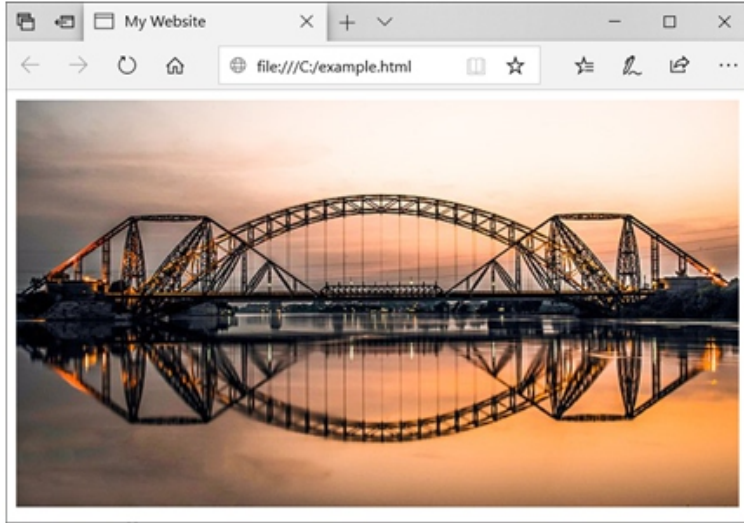
Attribute	Value	Description
src	URL	Defines the source or reference of the image file. Syntax: <code></code>
alt	text	Defines alternate text for the image. Syntax: <code></code>
width	pixels	Defines the display width of the image. Syntax: <code></code>
height	pixels	Defines the display height of the image. Syntax: <code></code>
border	pixels	Defines the width of the border to be displayed around the image. (This attribute is supported till version 4.1 of HTML). Syntax: <code></code>

```

```

مثال :

آوٽ پٽ :

6.5.3 پس منظر

ويب برائوزر پاڻمرادو ايڇ تي ايم ايل ڊاڪيو مينٽ سفيد پسمنظر ۾ ڏيکاريندو آهي جڏهن ته `bg color` ۽ بيڪ گرائونڊ کي، ايٽريبيوٽ ٽيگ جي مدد سان ٻئي رنگ يا تصوير ۾ تبديل ڪري سگهجي ٿو.

bg color: هي ايٽريبيوٽ سڄي ويب پيج جو رنگ تبديل ڪرڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي ان جو ڪلر ويليو آر جي بي ڪوڊ هيگزاڊيسمي مرل ڪوڊ يا ڪلر جي نالي سان بيان ڪري سگهجي ٿو. مثال طور ويب پيج جو رنگ سائي رنگ ۾ تبديل ڪرڻ لاءِ اسان هنن مان ڪا هڪ ويليو استعمال ڪري سگهون ٿا. `rgb(0,255,0):#00f00:green`

مثال: `<bd bg color="screen">`

background: هي ايٽريبيوٽ ويب پيج تي تصوير کي بيڪ گرائونڊ جي طور تي استعمال ڪرڻ لاءِ ٿيندو آهي. ان جو ويليو ريفرنس يا بيڪ گرائونڊ اميج جي `url` هوندو.

مثال: `<body background="image.jpg">`

اهي ٻئي خاصيتون HTML جي ورجن 4.1 تائين سپورٽ ٿيل آهن.

- ◆ هائپر لنڪ جي وضاحت ڪرڻ
- ◆ ٻاهرين ويب پيج جا ساڳئي ويب پيج ۾ هائپر لنڪ ٺاهڻ
- ◆ اينڪر ٽيگ جي باري ۾ سمجهه حاصل ڪرڻ
- ◆ اينڪر ٽيگ جي مختلف ايٽريبيوٽ جو استعمال

شاگردن جي سکيا

جي حاصلات

6.6 هائپر لنڪس Hyperlinks

هائپر لنڪس صارف کي هڪ صفحي کان ٻئي تي وڃڻ ۾ مدد ڪنديون آهن. هي ساڳئي صفحي جي مختلف سيڪشنس ۾ وڃڻ لاءِ پڻ استعمال ٿيندو آهي. هائپر لنڪس ٽيڪسٽ ۽ ٻئي مواد کي ڪلڪ ٿيڻ جو ڳي مواد ۾ تبديل ڪنديون آهن.

6.6.1 وصف

هائپر لنڪس کي href ايٽريبيوٽ ۽ `<a>` ٽيگ سان ظاهر ڪيو ويندو آهي. href جو ويليو ٻئي پيج جو ريفرنس هوندو آهي يا ساڳي پيج جي ڪنهن حصي جو ٻاهرين ڊاڪيومينٽ ڏانهن لنڪ هوندو آهي هي صارف کي ڪنهن ٻئي ويب پيج جي تي موڪلڻ لاءِ ايٽريبيوٽ href لاءِ url کي ان پيج جي ويليو طور استعمال ڪنديون آهن.

مثال: `Goto Google`

ساڳئي پيج ۾ لنڪ سٽ ڪرڻ لاءِ ٻه قدم درڪار هوندا آهن.

- i. پيج جي ان حصي کي نالو ڏيڻ لاءِ جنهن تي صارف کي لنڪ تي ڪلڪ ڪرڻ کانپوءِ پهچڻ گهرجي
- ii. ڪنهن به html ٽيگ جو id ايٽريبيوٽ استعمال ڪيو، هائپر لنڪ ٺاهيو ۽ مٿيون نالو (#) نشاني سان شروعات ڪنديهن لنڪ جي href attribute طور سٽ ڪيو.

مثال: `<p id="navigate">Send user here on click</p>`

`Go to the linked paragraph`

Attribute	Value	Description
href	URL	Specifies the URL or section id of the page the link goes to.
name	Section Name	Specifies the name of an anchor. This attribute works till version 4.1 of HTML.
target	_blank : _parent : _self : _top : framename	Specifies where to open the linked document.

شاگردن جي سکيا جي حاصلات

- ◆ ٽيبل جي اصطلاح جي وضاحت
- ◆ Rows and Columns ۾ فرق ڪرڻ
- ◆ ٽيبل هيڊنگ ۽ ٽيبل ڊيٽا ٽيگس وچ ۾ فرق ڪرڻ
- ◆ ويب پيج ۾ ٽيبل ٺاهڻ
- ◆ سيل جي مواد جي افقي ۽ عمودي صف تبديل ڪرڻ
- ◆ مخصوص پڪسل يا في سيڪڙي تي مواد جي ويڪر سبب ڪرڻ
- ◆ ٽيبل جي ٻاهران ٻارڊر ٺاهڻ
- ◆ پيڊنگ ايٽريبيوٽ کي استعمال ڪندي ڊيٽا سيل ۾ موجود ڊيٽا جي مفاصلي وچ ۾ ضبط قائم ڪرڻ
- ◆ نسلين پيسٽنگ کي استعمال ڪندي آمهون سامهون وارن سيل جي وچ ۾ خلا ۾ ضبط قائم ڪرڻ.
- ◆ ڪولسن ۽ روزسپين ايٽريبيوٽ کي استعمال ڪندي ڊيٽا سيل ٺاهڻ جيڪي Rows and Columns جي ڏنل انگ ۾ ڦهلاءَ ڪن.

6.7 جدولون Tables

جدولون ٽيڪسٽ اميج لنڪس وغيره جهڙو مواد Rows and Columns جي صورت ۾ ڏيکارينديون آهن. Rows کي Column سان ملائيندڙ جڳهه کي cell چئبو آهي انهن خانن ۾ (cells) ۾ ويب پيج جو ڪجهه مواد هوندو آهي ايچ تي ايم ايل ۾ ٽيبل کي (table) tag سان ظاهر ڪيو ويندو آهي.

6.7.1 Rows ۽ Column

Rows ٽيبل جي افقي خانن جو مجموعو آهن ڪنهن جدول ۾ ڪيتريون ۽ Rows ٿي سگهن ٿيون. سمورين Rows ۾ خانن جو انگ برابر هوندو آهي ان کي `<tr>` ٽيگ سان ظاهر ڪيو آهي جيڪا تبديل ٿيڻ جي اندر رکي آهي. Column ٽيبل جي عمودي خانن جو مجموعو آهن ڪنهن ٽيبل ۾ Column ان جو انگ به ڪيترو ئي ٿي سگهي ٿو ان کي `<td>` ٽيگ سان ڏيکاربو آهي جيڪو `<tr>` ٽيگ جي اندر رکيو آهي.

6.7.2 ٽيبل ٽيگ

HTML ٽيبل اسان جي Column لاءِ هيڊر ظاهر ڪري ٿي. هيڊر سيل کي `<th>` ٽيگ سان ڏيکاربو آهي جنهن کي Rows جي اندر `<tr>` ٽيگ ۾ رکيو آهي. اهو عام `<td>` ڊيٽا سيل جي اندر رکيل مواد ۾ فرق ڪندو آهي.

6.7.3 ٽيبل ڊيٽا

ڊيٽا سيل جي اندر ٽيبل ۾ `<td>` ٽيبل ڊيٽا ٽيگ استعمال ڪندي رکيو ويندو آهي.

6.7.4 ٽيبل ايٽريبيوٽ Table Attribute

Attribute	Value	Description
<code>align</code>	left : center : right :	Specifies the alignment of a table according to surrounding text.
<code>width</code>	pixels : %	Specifies the width of a table.
<code>border</code>	1 or 0	Enables or disables the border around the table.
<code>cellpadding</code>	pixels	Specifies the space between the edge of cell and the content inside.
<code>cellspacing</code>	pixels	Specifies the space between cells.

All the above attributes are supported till version 4.1 of HTML.

6.7.5 سيل ايٽريبيوٽ Cell Attribute

Attribute	Value	Description
<code>align</code>	left : center : right :	Specifies the alignment of the content inside the cell.
<code>valign</code>	top : middle : bottom : baseline :	Vertically aligns the content in a cell.
<code>colspan</code>	number	Specifies the number of columns a cell should merge into.
<code>rowspan</code>	number	Sets the number of rows a cell should merge into.

All the above attributes are supported till version 4.1 of HTML.

مثال :

```

<h5>Minimum Requirements for Windows</h5>
<table width="100%" border="1" cellspacing="5" cellpadding="5">
  <tr>
    <th>Component</th>
    <th>Requirement</th>
  </tr>
  <tr>
    <td>Processor:</td>
    <td>1GHz (Minimum 1 Gegahertz)</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>Memory:</td>
    <td>1GB for 32-bit or 2GB for 64-bit</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>Storage:</td>
    <td>32GB Free Space</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>Graphics Card:</td>
    <td>DirectX 9 or later with WDDM 1.0 driver</td>
  </tr>
  <tr>
    <td>Display:</td>
    <td>800x600 resolution</td>
  </tr>
</table>

```

آؤت پت :

The screenshot shows a web browser window with the address bar displaying 'file:///C:/example.html'. The page content is a table with the following data:

Component	Requirement
Processor:	1GHz (Minimum 1 Gegahertz)
Memory:	1GB for 32-bit or 2GB for 64-bit
Storage:	32GB Free Space
Graphics Card:	DirectX 9 or later with WDDM 1.0 driver
Display:	800x600 resolution

- ◆ فریم جي وضاحت ڪرڻ
- ◆ فریم ۽ فریم سيٽ ۾ فرق ڪرڻ
- ◆ برائوزر جي اسڪرين کي Rows and Columns ۾ ورهائڻ لاءِ فریم سيٽ جي ايٽريبيوٽ
- ◆ Column ۽ Rows جو استعمال ڪرڻ
- ◆ مختلف ايٽريبيوٽس جو استعمال جيئن src مارجنھائٽ، مارجن وڊت، ني مر، نوري سائيز، ۽
- ◆ <frame> ٽيگ جي اسڪروولنگ ڪرڻ

شاگردن جي سکيا جي حاصلات

6.8 فریم Frame

فریمس سگھارا عنصر هوندا آهن جيڪي ويب پيج تي ٻئي HTML ڊاڪيومينٽ جو مواد ڏيکاريندا آهن. ويب پيج کي گھڻن حصن ۾ ورهائي سگھجي ٿو هر حصو فریمس کي استعمال ڪندي مختلف پيجن تان سمورو مواد ڏيکاري سگھي ٿو.

ان کي ٽيگ <frame> سان ظاهر ڪيو ويندو آهي. Src ايٽريبيوٽ ٻئي پيج جو ريفرنس مهيا ڪندو آهي جيڪو ان پيج ۾ ڏيکاريو ويندو آهي.

Attribute	Value	Description
src	URL	Defines the URL of the page which should be displayed in the frame.
marginheight	pixels	Defines top and bottom spaces of a frame.
marginwidth	pixels	Defines left and right spaces of a frame.
noresize	noresize	Defines if the user can change the frame size or not.
scrolling	yes : no : auto	Defines if the scroll bar should be displayed within the frame or not.

HTML frames and framesets are supported till version 4.1 of HTML.

6.8.1 فریم سيٽ Frame Set

فریم سيٽ ڏيکاري ٿو ته ڪيئن ويب پيج Rows and Columns ۾ ورهائبو آهي ته جيئن مختلف ويب پيج هڪٿي پيج تي ڏيکاري سگھجن.

Attribute	Value	Description
cols	pixels : %	Defines the number and the size of frame columns.
rows	pixels : %	Defines the number and the size of frame rows.

شاگردن جي سکيا
جي حاصلات

♦ مختلف ويب سائيتس ۽ ڊولپمينٽ ٽولس جي فهرست ٺاهڻ

6.9 ويب ڊزائينگ ٽولس Web Designing Tools

هيٺ ڪجهه ٽولس جي فهرست ڏنل آهي ويب سائيت ٺاهڻ ۽ ڊزائين ڪرڻ ۾ مدد ڪن ٿا

- ♦ مائڪروسافٽ فرنٽ پيج
- ♦ ڪورل ڊرا
- ♦ ايوب ڊريم ورڪ
- ♦ ورڊ پريس
- ♦ مائڪروسافٽ ويجوئل اسٽوڊيو
- ♦ وڪس
- ♦ فگما
- ♦ ڪامي ڪپ ايچ ٽي ايم ايل ايڊيٽر
- ♦ اڊوب ايڪس ڊي

خلاصو

- ❁ WWW ورلڊ وائڊ ويب لاءِ استعمال ٿيندو آهي اهو انٽرنيٽ تي ويب سائيٽ تائين رسائي حاصل ڪرڻ جو طريقو آهي.
- ❁ انٽرنيٽ تي معلومات جي رسائي ۽ استعمال جا ڪيترائي پهلو آهن جيئن ويب سرور، ويب هوسٽنگ، ويب سائيٽ ۽ ويب برائوزر
- ❁ URL يونيفارم ريسورس لوڪيٽر لاءِ استعمال ٿيندو آهي
- ❁ اهو فارميت آهي جنهن ۾ باهريان ذريعا حوالي طور پيش ٿيندا آهن.
- ❁ ڪيتيون ئي مخصوص ويب سائيٽس آهن جيئن پورٽل، خبرون، معلوماتي، تعليمي، ذاتيڪاروباري، بلاگس، فورمس تفريحي ۽ سماجي ايڇ ٽي ايم ايل ٻولي آهي جنهن ۾ ويب پيج ڪوڊ هوندا آهن.
- ❁ ويب برائوزر ايڇ ٽي ايم ايل صفحا ڏسڻ لاءِ استعمال ٿيندو آهي.
- ❁ HTML فائل ٺاهڻ لاءِ ڪوڊ ٽيڪسٽ ايڊيٽر استعمال ڪري سگهجي ٿو. جڏهن ته ڪجهه مخصوص ايڊيٽر پڻ موجود آهن.
- ❁ HTML فائل لازمي طور تي HTML يا HTML ايڪسٽنشن هجڻ گهرجي.
- ❁ HTML ۾ استعمال ٿيندڙ ڪوڊس کي ٽيگ چئجي ٿو. انهن کي هنن برٽڪيٽس <> سان ظاهر ڪيو ويندو آهي.
- ❁ ڪيترائي HTML ٽيگس هوندا آهن جن مان ڪجهه ڏيک لاءِ جيئن ٽيڪسٽ، اميچ، وڊيو وغيره. ڪجهه ٽيگ ويب پيج جي باري ۾ واڌو معلومات مهيا ڪندا آهن.
- ❁ ٽن قسمن جون HTML فهرستون ٿين ٿيون جن جا نالا هن ريت آهن .
آرڊرڊ لسٽ، آن آرڊرڊ لسٽ ۽ ڊسڪريپشن لسٽ
- ❁ آن آرڊرڊ لسٽ ائٽمن جي اهڙي لسٽ ڏيکاري ٿي آهي جنهن ۾ موجود ائٽمن جي ترتيب ضروري نه هوندي آهي.
- ❁ ڊسڪريپشن لسٽ گهٽ استعمال ٿيندڙ هونديون آهن جيڪي اصطلاح ۽ انهن جي معنيٰ بيان ڪرڻ لاءِ استعمال ٿينديون آهن. جيئن ڊڪشنري ۾ لفظ ۽ انهن جي معنيٰ هوندي آهي.
- ❁ HTML صفحا اميچ جي استعمال سان مواد کي وڌيڪ سنوار ۽ معنيٰ ڏئي سگهن ٿا
- ❁ هائپر لنڪس ڪنهن به ايڇ ٽي ايم ايل ڊاڪيومينٽ کي ڪلڪ ٿيڻ جي قابليت فراهم ڪن ٿيون. هائپر لنڪس پيج جي هڪ جاءِ کان ٻي جاءِ تي وڃڻ لاءِ يا ساڳي پيج جي هڪ حصي کان ٻي حصي تي وڃڻ لاءِ نيويگيشن جا ذريعا پڻ مهيا ڪن ٿيون
- ❁ HTML فریمس ٻئي پيج جو مواد موجوده پيج ۾ ڏيکارڻ لاءِ استعمال ڪري سگهجن ٿا.
- ❁ فریمر سيٽ مختلف فریم ۽ انهن جو مواد ڏسڻ لاءِ ڏيک جو تعين ڪندو آهي.
- ❁ ويب پيج ۽ ويب سائيٽ ٺاهڻ ۽ ڊزائين ڪرڻ لاءِ مختلف ٽولس موجود آهن.

مشق

(الف) صحيح جواب چونديو

1. سروس جيڪا ويب سائيت جي عام رسائي جي لاءِ ذميدار هوندي آهي ان کي چئبو آهي

web hosting (ب)	web server (الف)
web browser (د)	website (ج)
2. ويب سائيت جو مخصوص قسم جتي صارف سوال پڇي سگهن ٿا ۽ مختلف موضوعن تي ڳالهائي سگهن ٿا ان کي چئبو آهي.

blog site (ب)	Social site (الف)
web browser (د)	Forum site (ج)
3. انٽرنيٽ سائيت مخصوص هوندي آهي..... پهچائڻ لاءِ

(ب) ڪاروبار جي خدمتن ۽ پراڊڪٽس جي باري ۾ ڄاڻ	News weather and current affair (الف)
(د) ويڊيو اميج تفريح لاءِ گيمن جهڙو مواد	(ج) مخصوص ماڻهو جي ذاتي ڄاڻ
4. ويب برائوزر ڪوڊ کي ويب پيج ۾ تبديل ڪندو جيڪڏهن ڊاڪيومينٽ..... آهي.

pdf (د)	doc (ج)	Text (ب)	HTML (الف)
---------	---------	----------	------------
5. ٽيڪسٽ جي اڳيان ۽ پويان پاڻمرادو لائن اسپيس ڏيڻ لاءِ..... ڏيک استعمال ٿيندو آهي.

<pre> (د)	<p> (ج)	<hr> (ب)	 (الف)
-----------	---------	----------	------------
6. لسٽ جو قسم جيڪو ائٽمن کي هر نمبر وار ترتيب ۾ ڏيکاريندو آهي، اهو..... آهي.

description (د)	Ordered list (ج)	unordered list (ب)	Nested list (الف)
-----------------	------------------	--------------------	-------------------
7. ڪلڪ ٿيڻ جو ڳو ٽيڪسٽ ٺاهڻ لاءِ جيڪو هڪ پيج يا حصي کان ٻئي پيج يا حصي ڏي موڪليندو آهي ان لاءِ اسان..... استعمال ڪندا آهيون.

<input> tag (د)	 tag (ج)	<u> tag (ب)	<a> tag (الف)
-----------------	-------------	-------------	---------------
8. ٽيبل ۾ هيڊنگ سيل کي سڃي ڏيئا کان الڳ ڪرڻ لاءِ..... استعمال ڪندا آهيون

<dt> tag (د)	<td> (ج)	<tr> tag (ب)	<th> tag (الف)
--------------	----------	--------------	----------------

9. ويب براؤزر جو ٽائٽل ڪيپشن ڏيکارڻ لاءِ..... ٽيگ جو استعمال ٿئي ٿو

(الف) <thead> (ب) <head> (ج) <title> (د) <h1>

10. ٽيگ ۾ اميج جو url ريفرنس ڏيکاريندڙ ايٽريبيوٽ..... آهي

(الف) target (ب) name (ج) src (د) href

(ب) هيٺين جا جواب ڏيو

1. ويب هوسٽنگ ۽ ويب سرور ۾ فرق بيان ڪريو

2. مڪمل ويب سائيت ٺاهڻ لاءِ ڪهڙا قدم شامل آهن؟

3. <h1> to <hr> tag ۽ <head>, <title> جي وچ ۾ فرق بيان ڪريو.

4. مواد جي فارميٽنگ لاءِ استعمال ٿيندڙ HTML ٽيگ سڃاڻو ۽ انهن جي وضاحت ڪريو.

5. آرڊر ۽ ان آرڊر ڊسٽ ۾ فرق ٻڌايو.

6. HTML صفحي ۾ تصويرون ڪيئن ڏيکاريل آهن؟

7. ڊيسارٽر هڪ پيچ کان ٻئي تي ڪيئن وڃي سگهي ٿو.

8. ڊيٽا کي Rows and Columns ۾ ڏيکارڻ لاءِ HTML جا ڪهڙا عنصر استعمال ٿين ٿا؟ انهن جي ڪجهه فارميٽنگ

فيچرس تي روشني وجهو.

9. ڇا اهو ممڪن آهي ته ڪنهن ٻئي پيچ جو سڄو مواد اسان جي HTML پيچ ۾ ظاهر ٿئي؟ ڪيئن؟

10. مشهور ٽيڪسٽ ايڊيٽرز ۽ ٻين ٽولس جي فهرست ٺاهيو جيڪي ويب سائيت ٺاهڻ ۽ سنوارڻ ۾ مدد ڪن ٿا.

(ب) ڪالم پيڻيو

ج	ب	نمبر	الف	نمبر
	ويب صفحن ۾ نيويگيشن سپورٽ شامل ڪريو	(الف)	اي ڪامرس	(i)
	معلومات پوائنٽ جي طور تي ترتيب ڏيو	(ب)	<head>	(ii)
	معلومات کي قطار ۽ ڪالمن ۾ ترتيب ڏيو	(ب)	<dl>	(iii)
	ويب پيج جي اضافي معلومات ۽ اسٽائونگ خاصيتن تي مشتمل آهي	(پ)	<tables>	(iv)
	ڪاروباري ويب سائيت	(پ)		(v)
	ويب پيج تي تصويرون ۽ انفوگرافڪ شامل ڪريو	(ت)	هائپر لنڪ	(vi)

سرگرميون

هيٺين خاصيتن سان ٽي پيج ٺاهيو:

.1 (home.html)

- ◆ فائل جو نالو home.html هجي
- ◆ پيج جو ٽائٽل unity6.activity home هجي
- ◆ ”input and out devices“ جي هيڊنگ ڏيو
- ◆ انپٽ ڊوائيس
- ◆ آئوٽپٽ ڊوائيس

◆ اهي ٻئي ائٽم هائير لنڪس هجن ”input device“ تي ڪلڪ ڪرڻ سان input html نالي ٻئي پيڇ تي پهچي
ويجي ۽ ”out put device“ تي ڪلڪ ڪرڻ سان output html نالي پيڇ تي رسجي.

.2 (inputs. html)

◆ پيڇ جو ٽائٽل ”unit 6-activty –input device“ هجڻ گهرجي

◆ پيڇ ۾ ٻن Column جي ڏيکاريل هجي

◆ ڪاٻي Column ۾ مختلف ان پٽ ڊوائيس جا نالا هجڻ گهرجن

◆ ساڄي Column ۾ انهن ان پٽ ڊوائيس جون تصويرون هجن تصويرون جي ويڪر 200 پڪسل تي
ٿيل هجي

.3 (outputs. html)

◆ پيڇ جو ٽائٽل ”unit 6-activty –input device“ هجڻ گهرجي

◆ پيڇ ۾ ٻن Column جي ڏيکاريل هجي

◆ ڪاٻي Column ۾ مختلف آئوٽ پٽ ڊوائيس جا نالا هجڻ گهرجن

◆ ساڄي Column ۾ انهن آئوٽ پٽ ڊوائيس جون تصويرون هجن تصويرون جي ويڪر 200 پڪسل تي
سيت ٿيل هجي